

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ Г О Т О В /

23-шо (3774) №,
2026 ий 11 июнь,
изарня

Ямде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Школ кенежымат вуча

Йоча-влаклан пытаргыш йынгыр йонгалтын, портфель шыже марте шкафыш «каналташ возын». «Ура-а-а, каникул!» – школышто тунемше-шамыч кенеж канышым лач тыге вашлийыныт. Туге гынат школ омса эре почмо. Кызыт республикысе школла пелен лагерь-влак пашам ыштат. Тыште ны мӱнгысӧ пашам огыт пу, ны отметкым огыт шынде. Кажне кече куанлан поян, йомак тӱням ушештара.

Шернур округ Лажъял школыштат илыш шолеш. 1-7-ше класслаште тунемше-шамыч (снимкыште) «Солнцеград» лагерьыш коштыт. Лагерьын тӱн

шонымашыже – икшывым пашам ышташ шӱмандаш, патриотизм шӱлышаным кушташ, тӱвыра поянлыкым аралаш, элыштына илыше тӱрлӧ калыкын йӱлажым жаплаш туныкташ.

– *Кажне кече мероприятийлан поян. Ӱдыр-рвезе-влак усталык шӱлышан улмыштым ончыктат, спорт тапасы-машлаште вийыштым, интеллектуал модышлаште уш-акылыштым тергат, мастер-класслаште у сомыллан тунемат. Кок арня моткоч писын эрта. Йоча-влаклан жапын веселан да пайдалын эртараш йӱн уло. Икшыве-шамыч у*

Марий Эл Республикыште кенежым чылаже 26 тӱжем утла йоча канышаш. Школла пелен 181 лагерь, 19 стационар да палаткан 6 лагерь пашам ыштат.

йолташымат муыныт. Школ пеленысе лагерь чонешышт волгыдо кышам веле кода, шонем, – ойла директорын воспитаний да туныктымо паша шотышто алмаштышыже Надежда Геннадьевна Волкова.

*Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом школ архив гыч налме.*

ПОДПИСКЕ

Пагалыме ача-ава, коча-кова, туныктышо, йоча-влак! 2026 ийын кокымшо пелийжылан «Ямде лий» газетлан подпискым ышташ вашкыза. Индекс – П4696. Ак: 517 тенгеат 86 ыр. Тыгак редакций гоч газетлан возалташ лиеш: ак – 200 тенге.

Реклама.

Российысе увэр

Тазалыкым тўткын эскерыше-влак «Право на здоровье» конкурсыш ушнен кертыт. Темым ойырен, эссем, видеом, фотографийым але сўретым ямдылыман. 12 август марте konkurs@rightsrf.ru адрес дене электрон почтыш йодмашым колтыман.

Серышым возен моштымыдам «Лучший урок письма – 2026» конкурсышто тергыза. Келшыше темым ойырыза да 15 август марте пашадам колтыза. Тичмаш уверым pochta.ru сайтыште ончыза.

«Ради жизни на земле» сылнымут конкурсыш 14-35 ияш самырык поэт-влак ушнен кертыт. 31 август марте почеламутым колтыман. Сенгыше-шамычын пашалаштым сборникеш савыктат. Тўрыс увэр – cbstolstoy.ru сайтыште.

Марий Элысе увэр

15-19 июньышто Йошкар-Олаште Марий тўнямбал этнический кинофестиваль икымше гана эртаралтеш. Тўрлө калыкын ойыртемалтше тўвыражым, йўлажым почын пуышо 25 фильмым ончыктат.

Советский посёлкысо 3-шо номеран школын «Мост дружбы» командыжын проектше – «Дружба народов России – 2026» онлайн-экспедиций конкурсышто 100 эн сай проект коклаште. Проектшын Россий да йотэлла гыч 1500 команде ушнен.

19 июньышто Медведево районысо Пўкшерме фольклор пўртыштө «КўслеКыл: нас объединяют Гусли» регион-влак кокласе ЭтноФест эртаралтеш. Тудын радамыште ончер, мастер-класс лийыт, кўсле да моло семўзгар дене шоктымым ончаш йон уло.

Поро паша сенгымашым конден

Коркатово лицейште тунемше-влак «Движение Первых» толкынын эртарыме тўрлө конкурсышко ушнат. Первичный отделений-шамычын всероссийский конкурсыштышт мастарлыкштым шукерте огыл ончыктеныт да «Лига возможностей» тагасыште сенгыше-влак радамыш лектыныт.

Сенгымаш куштылгын толын огыл. Кажне тылзын тўрлө проект пашам шукташ кўлын. Мутлан, «Шырчык омарта», «Иле, памаш», «Шарныктыш» мероприятий ден мастер-класс-влак лийыныт. Пайдале пашам ыштымы-

нам, тидым видеош войзымынам кўкшын акленыт.

Спонсор полышым Коркатово лицейын выпускникше, поро ача Сергей Геннадьевич Иванов пуэн. Тудлан нимучашдымын тауштена.

Эн кугу пашам директорын воспитаний паша шотышто советникше Надежда Георгиевна Алексеева (снимкыште тунемше-влак дене пырля) шуктен. Тудлан, туныктышо ден тунемше-шамычлан, ачава-влаклан кугу таум ойлена.

*Нина АРКАДЬЕВА.
Морко район.*

Фотом лицейын архивше гыч налме.

• Увер •

Юл кундем федерал округын «Герои Отечества» мер проектше радамыште эртаралтше «Шочмо элым аралыше-влакым шарныме лўмеш эн сай школ тоштер» конкурсын республикысе йыжыгыштыже сенгышыш лектыныт: Йошкар-Оласе 17-ше но-

меран школ, Экономике-правовой гимназий, Килемар округысо Арде школ, Козьмодемьянск оласе «Дарование» школ-интернат, Шернур округысо Шабдар Осып лўмеш Мустай школ, Марий Турек районысо Мариец посёлкысо школ.

Пайдале лудмаш

«Чоткар тукым улына» регион-влак коклаше краеведений лудмаш туныктышо ден тунемше-влакым ийеда пырля чумыра. Тудо Волжский округ Кугу Корамас школышто эртаралтеш. Тений Россий калык-влакын икоян улмо идалык-лан пўлеклалтын. 30 майыште пайремыш Марий Элысе тўрлө школ да Татарстан Республик Высокогорский районысо школла гыч туныктышо ден йоча-влак

погыненыт. Нуно кум секцийыште пашам ыштеныт.

Мый «Мы такие разные – но мы вместе!» секцийыште лийынам. Екатерина Сидорован «Единство России» почеламутшым сылнын лудынам да кокымшо верыш лектынам (снимкыште). Ончыкыжымат тыгай лудмашке ушнаш да сенгымашке шуаш шонем.

*Юлия ГУРЬЯНОВА.
Волжский, Пётъял школ
пеленысе Йоча ۇсталык пўрт.
Фотом еш архив гыч налме.*

«Юзо шондыкышто» – йомак

Шернур посёлкысо Тұвыра да каныме паркыште «Волшебный сундучок» республикысе фестиваль-конкурс эртаралтын. Тудо калык йомак ден мифласе герой ден персонаж-влаклан пӧлеклалтын. Тушто тӱрлӧ район, округ гыч ўдыр-рвезе-шамыч тұвыра пашаен, туныктышышт дене пырля мастарлыкыштым тергенит.

«В мире сказок и мифов» тагасыште Советский район Ронго тұвыра пӧрт пеленысе «Театралы» эстраде театр (вуйлатыше – А.Н.Полушина) «Иван и Царевна» фольклор да модыш программедене чыланыштым ончылтен. «Сказка моей (нашей) семьи» танасыште Шернур округысо тұвыра да каныме рӱдерын усталык коллективше (снимкыште) сенгышыш лектын.

– «Поро йомакым» тұвыра рӱдерын пашаенже-влак Людмила Ивановна Таныгина ден Екатерина Дмитриевна Суворова шонен возеныт. Йомакын геройжо-шамыч Онар патыр, поро, да тыгодымак осал маска, мланде пашам

ыштыше марий пӧрбен лийыныт. Кеч-могай марий йомакыште поро осалым сенга. Мемнанат тыгак. Марий пӱртӱс вийым пуа, а ме тудым аклен ылышаиш улына. Йомакна тидлан туныкта. Постановкышто вич еӊ лийын: коча ден кова да нунын кум уныкаашт. Уныка-шамычын рольыштым 1-ше номеран Шернур школышто б-шо «В» классым тунем пытарыше-влак Назар Смоленцев, Иван ден Михаил Яковлевмыт модыныт. Пӱртӱсын образыштыже

Шернур посёлкысо И.Н.Молотов лӱмеш йоча сымкытыш школ пеленысе «Арабеск» куштышо коллектив лийын, – оила тұвыра да каныме рӱдерын художественный вуйлатышыже Н.М.Чиванова.

Фестивальыште тыгак «Сказочная страна» сӱрет, «Очумелые ручки» калык арвер да сымкытыш конкурс-влак лийыныт. Жюри еӊ-шамыч ойыртегалтше паша-влакым кӱкшын акленыт.

Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотол рӱдерын архивше гыч налме.

Йолташла вашлиймаш

Икте-весым умылышо, ваш-ваш полшаш ямде улшо 22 еш «Журавушка» социал-реабилитаций рӱдерыш погынен. «Встреча друзей» форум йочам ашнаш налше ача-ава-шамычым, опекун-влакым иквереш чумырен. Кугыен-шамыч тренингаште шинчымашыштым пойдареныт, ылышыште вашлиялтше йодыш-влаклан вашмутым специалист-шамыч дене пырля кычалыныт. Йоча-влак икте-весе ден палыме лийыныт, мастер-класлаште усталыкыштым вянденыт, спорт тагасымашлаште вий-куатыштым тергенит.

Морко район гыч Маргарита Георгиевна Гаврилова ашнаш налше еш-шамычын «Родничок» районысо клубыштым вуйлата. Пелашыж дене пырля ашнаш налме вич икшывылан шке йӧратымашыштым пӧлеклат. Поро чонан ава форуммыш Вика, Слава да Настя (снимкыште) дене пырля толын.

– Пырляште кеч-могай нелылыкым сенгаиш куштылгырак. Йоча-влак икеныштым ўлыкшын ынышт шиж манын, икте-весе дене вашлийман. Тыгай форум-влак моткоч пайдале улыт. Меат районышто жапын-жапын иквереш погынена. Йоча-шамыч икте-весеыштым сайын палат, йолташ улыт. Ача-ава-влак пырляште чоным почын мутланена, лекше йодышлам лончылена. Икшыве дене пенгыде вашкыл лийже манын, эре мутланыман. Тыге веле умылыдымашым чактараш лиеш, – оила Маргарита Георгиевна.

Катя СЕРГЕЕВА.
Авторын фотожо.

Озангыш – экскурсий дене

Черетан тунемме идалыкым иктешлымеке, Эгерсола школышто тунемше-влак Озан олашке экскурсий дене миенна. Программе поян лийын, ме шуко онгайым пален налынна да ужынна. Зооботанический сад кумылым савырен. Шуэн вашлиялтше кушкыл ден янлык-влакым эскеренна. Кремль татар калыкын эртыме корныжым арала, историйлан поян. «Казан» еш рӱдерысе смотровой площадкыште лийынна. Тушеч чумыр ола раш коеш. Бауман урем мучко ошкылынна да моторлыкым ончен куаненна.

Озанг – кугу да сылне ола. Тудо ятыр шарнымашым коден да угыч вашлияш кумылым савырен. Эше ятыр верым ончаш шонымаш уло.

Дама ЗОРИНА.
Морко район.

Юарлыше энгер

Кенеж, мотор кенеж! Чевер кече ончалеш – уло тўна волгалтеш. Ыльжеш у вий дене, чоным куандарыше у сын дене. Кенежын эн кугу поянлыкше – ужар шудо да түрлө тўсан пеледыш.

Мыланем чыла пагыт кокла гыч кенеж утларак келша. Кум тылзе шуйнышо каникул тўнгалын. Яра жап моткоч шуко. Ковам Юлсер кундемшыте ила. Туддеке унала коштына. Тораште огыл Элнет йоген эрта. Чўчкыдын тушко миен толына (снимкыште). Мо онайже, Элнет телымат ок кылме. Шке яндар вўдшө дене теле гоч юарла. Арамлан огыл С.Г.Чавайн романыштыже Элнетлан тўн верым ойырен. Элнет тыглай энгер огыл, ылыше вўд, пўртүс муро, юзо вий. Йонда лиш гын, тушко миенак толза. Пўртүсын мотор вержым ончалза.

Дима УХОВ.

*Йошкар-Ола, 7-ше номеран школ.
Фотом еш архив гыч налме.*

«Пеледалтше шарнымаш»

Республикысе ятыр школышто агрокласс-влак улыт. Тушто ўдыр-рвезе-шамыч ялозанлык паша дек лишкырак лийыт. Тўрлө кушкылым шындат, ончен куштат, опытым эртарат, шымлат, ялозанлык дене кылдалтше ончыкылык специальностьым налш ямдылалтыт. Теве Марий Турек школышто 8-ше агроклассым тунем пытарыше Полина Щеголева (снимкыште) «Пеледалтше шарнымаш» проектым возен да ылышыш шындараш тўнгалын.

– *Капитан Н.Ф.Гастеллолан памятник – школнан кугешнымашыже. Кажне ийын тунемше-влак шарныктыш ончылан гераньым шындат. Йошкар пеледыш вўрла коеш, да подвигын акше нерген ушештара. Тиде школын «ылыше историйже». Ме, проект дене пашам ыштен, шкенам агроном-ландшафтник семын шижын кертына. Ыштышаш сомылым шке радамлена, шындена, кажне кушкыллан мутым кучена. Садлан клумбо моторлык веле огыл – тукым-влак кокласе кыл, манаш лиш, – ойла ўдыр.*

Ўдыр-рвезе-влак, кум түрлө гераньын укшлажым пўчкын, февральшытак вўдыш вожым колтыкташ веранденыт. Тылзе гыч мландыш шынденыт. Кудо урлыкын писынрак «помыжалтмыжым» эскереныт да дневникешышт палемденыт. Майшыте гераньым шарныктыш ончык шынденыт да проектын историйже, тудын дене пашам ыштыше ен-влак нерген уверым, QR-кодым веранденыт.

– *Агроклассыште тунемше-влак июнь гыч тўнгалын сентябрь марте арня дене дежурствым эртена. Эрдене да кас велеш вўдым шавена, кок арнялан ик гана ўяндышышым оптена, жапыште шўкшудым кўрына, түрлө шуки-копшанге деч аралена. Фотомат ышташ тўнгалына. Памятник воктек тўнгалтыш класслаште тунемше-влакым экскурсий дене ўжаш да ты сомыллан кумыландаш шонена. Проект октябрьшыте мучашлалтеш. Тымарте эн сай укшым пўчкын налман, погымо уверым, фотом, дневникым вес агрокласслан пуаш ямдылыман, проектын кўлешлыкше нерген моло тунемше-влак деч йодышман, районысо газетыш, школысо медиацентрыш статьям возыман, – ойла Полина.*

Кажне икшыве шочмо кундемжым тўзаташ кеч изи надырым пышта гынат, кумда элна тўзлана. А проект пашан пайдаже тунемшылан моткоч кугу: проектым возаш, сомылым радамлаш, тўшкаште пашам ышташ тунемеш.

*Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом школ архив гыч налме.*

• Палыза •

Марий серызе Аркадий Фёдоровын возымаштыже тыгай ойлончо-влакым вашлияш лиш:

1. «Ах, могай яндар йўк, могай сем! Ну кō эше весе тудын семын тыге шўвырым шоктен кертеш? Нигō вет!»

2. «А кенежым? О, кечывалым веле мо, тиде мурызо йўдымат каналташ ок ярсе!»

3. «Тиде кайык кенежым Йўдвелне ила. Йōратыме кочкышы-

жо – пызлыгычке. Полан ден шуанвондо саскамат огеш шўкал».

4. «Йомакысе гай эн тале мурызым изижат-кугужат йōратат».

5. «Сутка мучко мур, манаш лиш».

Могай кайык-влак нерген тыге возен?

Вячеслав СМЕРНОВ ямдылен.

Изи, да туш

Тыге ойлаш лиш Морко район Нурүмбал школысо «Отчина» команде (снимкыште) нерген. 2023 ийыште 4-ше классыште тунемше ўдыр-рвезе-влак тыгай командым чумыреныт да «Зарница 2.0» районысо патриот модышыш ушненыт.

– Командым чумырмекке, йоча-влак изи лийыныт гынат, öрын огытыл, районысо йыжыгыште кыдалаш групышто иканаште сенышыш лектыныт. Тыге «Авангард» сарзе-патриот рүдерыш икымше гана миенна. Нуным тушто «киндер сюрприз» маныныт, – ойла Нурүмбал школын советникше Анна Александровна Павлова.

Командым Анна Александровна ден ОБЗР предметым туныктышо Евгений Лазаревич Яковлев ямдылат. Школ полшымо дене йоча-влаклан түрлө арверым: палаткым, противогазым, кандырам да молымат – наледеныт.

– Тений «Зарница 2.0» модмаш ныл кече эртаралтын. Эн ончыч индивидуальный таңас-влак лийыныт. Тушто связистна-шамыч икымше верыш лектыныт. Вара команде дене таңасеныт. Командыште – лу йоча, каж-

Икшыве-шамычын кыртмен ямдылалтмышт арам лийын огыл: районышто ий еда сенгыше лийыныт, а тений, 17 командым ончылтен, шке ийготан-влак коклаште республикыште икымше верым сенген налыныт.

ныжсын – шке сомылжо. Кумшо кечылан пале лийын: сенымаш лишне. Тиде йоча-влакым моткоч кумылан ден, да пытармыш таңасымаште, вериöрыштыö тактический модмаште, икымше верым налме дене команде сенымашыжым пейгыдемден, – палдарыш Анна Павлова.

«Отчина» командыште 6-шо классым тунем пытарыше индеш ўдыр-рвезе да 5-ше класс гыч ик эрге улыт. Кажныже шке сомылжым сайын пала, команде верч тырша. Командирышт – Ильназ Фалзянов. Тудлан Алёша Карпов ден Игнат Демьянов польшкалат. Кызыт икшыве-шамыч россияйсе модмашке каяш ямдылалтыт.

Катя СЕРГЕЕВА.
Фотом школ архив гыч налме.

Рекордем ончылтенам

Кертмем семын шке писылыкем таңасымашлаште тергашак тыршем. Тиде капкылым шуараш, тале спортсмен-влак дене палыме лияш йöным ышта. Икте-весым ужын, опытым погем. Озан олаште эртаралтше «Шиповка юных» всероссийский таңасымашке ушненам ыле. Тушко республикыште сай лектышым ончыктымемлан көра логалынам. 149 участник коклаште чумыр лектыш дене

28-ше верым налынам. Икмынар дисциплиныште шке рекордем ончылтенам. Мероприятий деч вара ты таңасымаш нерген видеом онченам. Тушто комментатор мыйым «инопланетянин» манын улмаш. Ёпем чаткан погенамат, тыге койынам, очыни. Шкаланемат онгайын чучын.

Александра ГУСЕВА.
Йошкар-Ола, 2-шо номеран школ.

Физкультура

• Сенымаш •

Марий Элыште мини-футбол дене россияйсе таңасымаш эртаралтын. Тудо «Футбол в коррекционной школе» проект почеш лийын. Таңасымашке Россияын 21 регионжо гыч 10-13 ияш ўдыр-влакын 12 командышт да рвезе-шамычын 20 командышт ушненыт. Марий Элын ўдыр-влак командыже кокымшо верым сенген налын.

«Президентские спортивные игры» россияйсе таңасымашын регионысо йыжыгыштыже Марий Элын 9 районжо гыч команде-шамыч таңасеныт. Икымше верыш Советский посёлкысо 3-шо номеран школ лектын. 2-шо номеран Кужэнер школ кокымшо лийын, У Торъял округысо Тошто Торъял школ кумшо. Сенгыше команде 9-29 сентябрьыште Марий Элын чапшым россияйсе таңасымаште аралаш тўналеш.

Эше ик шöртнö

Спорт капкылым шуара, вийкуатым ешара, эше ончыко каяш кумылым луктеш. Эре шке районышто веле таңасен, кугу күкшыгыш от шу. Мый армейский рукопашный бой дене кылым кучем. Ты гана вийнам тергаш рүдолашке спорт кучедалмаш дене «Воины России» республикысе турнирышке миенна. Мый 2011-2012-шо ийлаште шочшо да 52 килограмм нелытан ўдыр-влак дене таңасенам да сенгышыш лектынам. Мөнгысö спорт лукыштем эше ик медаль ешаралтын. Ача-авам, шўжарем, йолташем-шамыч моткоч йывыртыныт.

Алина СУББОТИНА.
2-шо номеран Морко школ.

Гармонь, баян, балалайке, домр, күсле, синтезатор, фортепиано, тумыр... Тиде да ятыр вес семүзгар дене Волжский округ Пөтъял школ пеленысе «Изи шүдыр» ансамбльыш коштышо кандаш ұдыр-рвезе шокта (снимкыште). Вуйлатыше – Т.Е.Васильева.

Татьяна Евгеньевна 2023 ийыште школыш советниклан пашам ышташ толын да музыклан шүман йоча-влакым шке йырже ты ийынак чумырен. Түрлө семүзгар дене палдарен, нунын йонгымыштым шижаш да, икте-весым колыштын, семым почыкташ тунуктен.

– Коллективна самырык гынат, шукылан палыме. Йоча-влак шке моштымыштым школышто, верысе клубышто да районысо ятыр мероприяти-йыште ончыктат. Кодшо ийын Козьмодемьянск олаште эрта-

Түрлө семүзгар йонга тораеш

ралтише «Шанавёл – семь цветов, семь нот» йоча этнический фестивалыште кумшо верым сеҥен налынты. Пеш йывыртенгыт ыле. Тылеч вара республикысе конкурслаш ушнаш кумыланыты. Сеҥымашышт уло, – палдарыш самырык вуйлатыше.

Татьяна Евгеньевна шкежат йочаж годым гармонь дене шоктен. Йошкар-Оласе И.С.Палантай лүмеш тўвыра да сымыктыш колледжыште, Петрозаводск оласе Карел кугыжаныш филармонийыште семмастар семын виян.

– Музыклан тунемаш кугучытыш күлеш. Ик сомылым кужу жап ышташ ямде лийман. Ик семүзгар дене сайын шокташ тунем шумек, умбакыже куштылгырак лиеш. Ансамбльыш коштышо-шамыч ончыч совла дене перкаленгыт гын, кызыт бас-гитарым, контрабасым да моло семүзгарымат мастарын шоктат, – ойла Т.Е.Васильева.

Оля МАЙКОВА.
Фотом ансамблын архивше гыч налме.

Кидпаша ешым уша

«Кидпашалан мастар» – тыгай поро мутым кеч-кўланат колаш куанле. Шке кид дене у арверым ыштен моштышо айдеме молымат ты корныш виктара. Кужэнгер районысо Конганур ялыште илыше Анфиса Леухина, акажым, аважым да коважым ончен, кидпашалан шўмангын. Ты ешыште пидме мастарлык тукум гыч тукумыш кусна.

Галина коваже изиракше годым курчак-влаклан тувырым пидаш тунемын. Жап эртымек,

курчак олмеш шке йочажым, вара уныкаже-влакым пидме да ургымо сылне тувырла дене куандараш тўналын. Анфисан аваже – Светлана. Тудат тувырым пидеш. Ава ден кован лывырге кидыштышт вичкыж шўртын носкиш, шарфыш, пижыш да моло арверыш савырнымыжым шекланыше акажат пидаш кумыланын. Кызыт Аделина Оршанке педагогический колледжыште тунемеш да яра жапыште крючок дене түрлө пушкыдо модышым пидеш. Тудо «Чебурашки СПО для СВО»

акцийыш ушнен да салтак-шамычлан изи чебурашке-влакым пўлеклен (снимкыште). Шўжаржымат изирак пўлек дене чўчкыдынак куандара. Анфисан эн йоратыме модышыжо – акажын кидше дене ямдылыме пушкыдо курчак.

– Пидмаш пайдале арверым ыштымаш веле огыл, тиде куан ден тыныслыкым кондышо йўн. Тудо чонлан ласкалыкым пўлекла. Акамым, авамым да ковамым ончен, усталыкыштылан ўрам да кугешнем. Нунын семынак ты кидпашалан тунем шуаш шонем, – ойла Анфиса.

Катя СЕРГЕЕВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Виян да кугу элна

12 июнь – Российн кечыже, кугыжаныш пайрем семын палемдена. 1990 ийыште Российн шке вийжылан ўшаныше посна кугыжаныш улмыж нерген декларацийым приниматленят. Икшыве-влак элын историйжым палышаш улыт. Тудын кушкын, вияннын толмыжо нерген йочасадыште каласкалена (снимкыште). Пеледше тукым элын символжо-влакым: гербым, флагым, гимным – палышаш. Ме сўретым сўретлена, поделкым ыштена.

Российн вийже – тиде тўрлў йылме дене мутланыше, икоян калыкше. Арамлан огыл 2026 ийым Россий калык-влакын икоян улмо идалык семын палемдена. Тек кугыжаныш ончыкыжымат виян лиеш, тушто келшымаш, пенгыде вашкыл озаланат. Россий – кугу элна. Ме туддене кугешнена.

*Надежда ГОДУНОВА.
Йошкар-Ола,
80-ше номеран йочасад.
Авторын фотожо.*

• Айста модына •

Теве куршем

Модшо-влак йыр шинчят да кидгыч кидыш писын гына куршым колтылыт. Тыгодым кажныже ойла: «Теве мыйын куршем, мом понем – тудым пыштем». Куршышко могай-гынат ўзгарым, лўмжым каласен, пыштышын коеш. Кў «пыштыме» ўзгар лўмым каласен ок шукто, тудо куршышко чынжымак иктаж-мом пышта: шовычым, шергашым, кидшолым, телефоным да молымат. Куршышто икмыняр ўзгар погынымеке, тудым пўртылташ тўналыт. Но тидлан кажне ўзгарын озаже модшо-влакын йодмыштым шуктышаш: мурышаш, куштышаш...

Кенезж каныш

Эше ик тунемме ий мучашлалтын. Шуко онгайым пален налынам, уш-акылем пойдаренам. Конкурслаште вием, усталыкем тергенам, лицейыште, районышто эртарыме мероприятийлашке ушненам. Сенгымаш-шамычат лийыныт.

Бнде кужу кенезж каныш тўналын. Мый мўнгыштў ача-авалан польшкалем. Кенезжым паша шуко. Йыранлашке вўдым шавыман, пушкыдемдыман, шўкшудым кўрман. «Изинек пашалан шўманат гын, ончыкылык-кет пиалан лиеш», – ойла авам.

*Виктория ИВАНОВА.
Марко, Коркатово.*

Историйым шергалына

1855 ий 18 июньышто руш войска-влак Севастопольым аралымышт гыдым Малахов курганын керылтше англичан-француз-турко войскам чактареныт.

• Палаш онай •

14 июнь – шудышырчыкын кечыже.

Ўрыктарыше шудышырчык

Тудын вич шинчаже уло, пылышыже ончыл йолвургыштыжо верланен.

Ўрышыжў капше деч 2-3 пачаш кужурак.

Кап кужытшо деч 20 пачаш торашке тўрштен кергеш.

Умшаж дене ок муро, изи шулдыржо-влакым ваш йыген, йўкым луктеш.

Шылгочшо. Шукшым, изи лывым, шкеж деч начар вес шудышырчыкым кочкеш.

ШКЕТАН ТЕАТР ПЎРТЎС ЛОНГАШТЕ

Марко район
Унчо ял

12+

26
июнь
19:30

Рекламс.

КАВАСЕ АМАША

А.Вялков, С.Тимошенко
Театралык-художественный коллектив
Марий Эл Республикысе
Мари-Эл Республикысе артистше Роман Алексеев
Музыкальный комедий
8(8362)716-716
SHKETAN.RU

0+

Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тўн редактор – А.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1500 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тўвыра, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ, 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20-шо пўрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште погымо да версталыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.
Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Печатьыш пумы жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлў лийын кертыт. Серыш-влак мўнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскерыме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыште регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404, 2023 ий 22 сентябрьыште пумы.

У конкурс

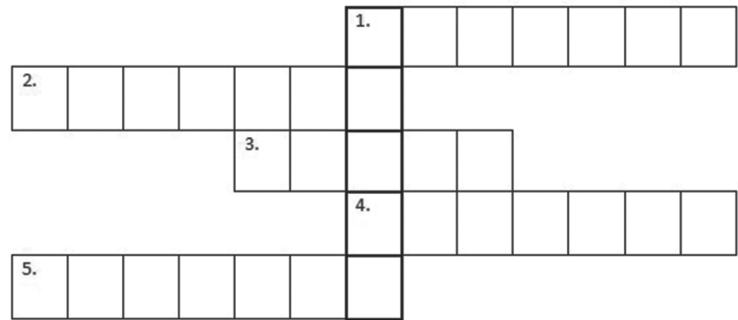
Милана ТОПАЕВА.
Кужэнгер, Шудымарий школ пеленысе йочасад.

Кроссворд

Туштым туштена

- 1 Шүдө тувырым чиенам, иктыжынат полдышыжо уке.
- 2 Чонан – вүрдымө.
- 3 Лампе олмеш кучылтмо ожнысо үзгар.
- 4 Чондымо чонаным куштыкта.
- 5 Ик кашташте кок корак шинча.

Нине туштылан вашмутым чын пуэда гын, эше ик туштылан вашмут лектеш. Тудым кұшыч ұлықө лудман.
Тушто тыгай: чондымо чонаным туныкта.

Шотлыза.

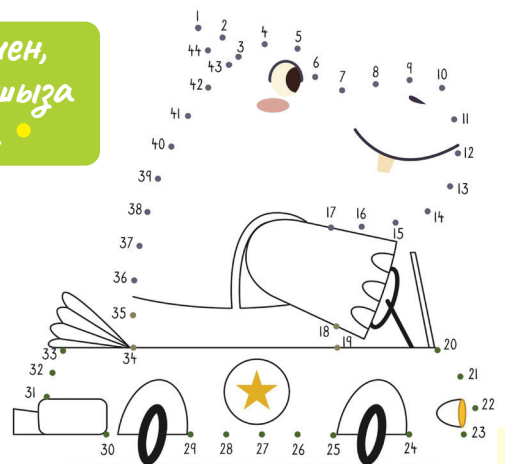

Кум ойыртетым муза.

Даниил ДАНИЛОВ ден
Миша СТЕПАНОВ.
Звенигово, Чакмарий.

Сүретым ончен,
цифр-влакым ушыза
да чиялтыза.

Матвей ГЛУШКОВ.
Кужэнгер, Шудымарий школ пеленысе йочасад.